

ricum itineris comitem habuere cum quo varia conferentes, ut fit, levandi laboris, animosque oblectandi causa, tandem in mentionem beatissimi Annonis inciderunt, omissisque aliis sermonibus, multum et diu de vitæ ejus sanctitate et virtutum præstantia loquebantur, ejusque res gestas vicissim alii post alios commemorabant. Jam in vesperam prope perductus erat dies id genus sermonibus, cum ecce clericus ille incredulum pectus suum prodens: Vos, inquit, perditum illum vanis in cælum usque laudibus effertis, quem ego nihil extra communiter mortuos habere existimo: quippe virum, ut aiunt, suis malum, sibi ipsi pessimum. Ilæc ille execrabilis effluens, sociis suis et pallorem et silentium præ horrore attulit. Cumque paululum substitissent, cæpto pergentes itinere, ita aiunt ad eum: Equis vel amentissimus ejusmodi ausus sit proferre sermonem! quem cum a nemine magis, quam a clerico pro auctoritate officii coerceri oporteret, ex clerici ore proficiscitur. At ille pejora evomens: Si me, inquit, etsi a vestra fide, non tamen a veritate aliena dicentem, idcirco reprehendendum putatis, quod e elero sim, audite hominis finem, cui sanctitatem arrogare vultis. Vehementissimus dolor pedum, et hæctenus incognitus podagræ morbus animam ei, ut audistis, infeliciter extorsit. Crudelissimum autem fuerit, ullius bonitatis hominem ea pœna divinitus consumi, quam nec sceleratissimus facile meretur. Non bene eum vixisse, ultio testis est: imo quam male obierit, et vita et vitæ testis ultio docet. O linguam merito præcidendam, cum Scriptura divina tam multis testetur locis, quem diligit Deus, eum quoque arguere et castigare (*Apoc. iii*). Quanta vero et quam indigna et immania passus est etiam ipse Filius Dei? quanta apostoliet martyres? eorum fuit quo vita celsior, eo mors preciosior. « Preciosa enim in conspectu Domini, mors sanctorum ejus (*Psal. cxv*). » Absit ergo a fidelium animis, ut putent beatum Annonem ullam meritorum suorum jacturam mortis acerbitate fecisse. Imo ut norint potius inde illi auctam gloriam: audiant, quæ blasphemum hunc ultio consecuta sit. Monebant illum satis superque comites ejus, ut finem faceret tam perverse loquendi, nec tamen cessabat miser. Itaque cunctis jam acerbatis, et tantæ temeritatis vindictam expetentibus, repente aliis libere progredientibus, immotus ille substitit, et qui Christi confessori dolores pedum impropèravit, tanquam ferreis ad talos constrictus vinculis, loco hæsit, interim graves pedum sentiens cruciatus. Mox igitur tremere, pallescere, misere quietari et ejulare cœpit. Respiciunt alii, mirantur clamantem, aspernantur subsistentem, iratis vultibus perquirunt, quid ita hæreat ipsis properantibus. Aperit ille cum multo gemitu quid patiat, non ambigant illi id accidere meritis ejus, qui detraxerat: dolent quidem præ commiseratione, at tamen lætantur evenisse. Tandem communes pro eo preces fundunt, ille veneratur in eis fidem, quam ante culpaverat: valde pœnitet eum temere esse locutum, preces et vota offert beato Annoni pro sui liberatione. Tandem oratum est ab omnibus, donec laxatus, susceptum

A incolumis expleret iter. Inde domum reversus, nihil habuit antiquius, quam ut sacratissimi præsulis venerabiles cineres inviseret. Hoc enim et voti necessitas, et amicorum consilia hortabantur. Ubi autem eo venit, cum multis lacrymis totam historiam verissime enarravit, nobisque scribendam reliquit.

XXII. *Contracta sanatur.* Contracta quædam femina, ad beati viri tumulum cereum parvum attulit. Inde recessura, mira velocitate se sentit erigi. Turbata igitur exclamat: O summe sacerdos Anno, quid mihi infelicissimæ nec opinanti accidit? Tanto enim fragore spina dorsi et costæ adhærentes restitutæ sunt, ut quercus frangi videretur. Advolabant multi, et femina clamore, et ossium strepitu invitati: videbantque erectam stantem ad illam felicis thesauri arcam, gratiusque agentem, quam hæctenus curvam semper viderant. Referunt rem ad alios, multique utriusque sexus in ecclesiam irruentes, una voce summæ Trinitati laudes gratesque agunt.

B XXIII. *Festum Assumptionis S. Mariæ toto orbe celebre. Puer contractus curatur.* Totius orbis commune celebrabatur festum, in caelos assumptæ beatissimæ Virginis et matris Dei: qui dies est venerabilis, dies sanctus, dies præclarus, cui comparari non possint ullæ sanctorum solemnitates: fratribusque nocturnas vigiliis hymnis et psalmis solemniter agentibus, puerulus quidam, et nomine et facie omnibus notus (quippe quem pater reginhardus misere contractum, studio misericordiæ alendum, a Rheno adduxerat), ad beati Annonis sepulcrum manibus reptans venit. Aderant tunc ibi quidam, pro honore sacratissimæ Virginis, reginæ cœlestis vigiliis intenti. Viderunt illi puerum semel atque iterum apprehendentem tumuli summam, conantemque surgere, sed toties relabentem, tertio tandem idem tentantem, in pedes erigi. Et stabat ille quidem, sed ruinam minare videbatur. Obtinuit tamen, ut aliquandiu seipioni innixus posset ambulare. Sed illo tandem rejecto, salvus et incolumis,

C integram gradiendi facultatem adeptus est. Multam eares illa die lætitiæ peperit, ad tam præclaram illustrissimæ Virginis solemnitatem, tam insigni accedente miraculo. Sunt vero etiam permulta alia lectu dignissima beati Annonis miracula, quæ tamen cuncta prætermittens, ita paucissimis istis ad cæptum laboris mei perveni portum, ut et clarissimum meritum et sanctitatem virum (ut reor) expresserim, et necessariam propter fastidiosos brevitate non valde tamen excesserim. Præstet omnipotens Deus, ut in illa vita prosit animæ, si quid in hoc opere dignum suis laudibus elaboravi: sitque migranti patronus, qui scribenti materia fuit, Anno terque quaterque beatus, per Jesum Christum Dominum nostrum, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus in sæcula sæculorum. Amen.

D *In pedo seu baculo pastorali S. Annonis tigneo, qui adhuc in monasterio Sigeburgensi religiose usservatur, in superiori parte in cupro, incisi sunt versus sequentes:*

Tityre coge pecus, cæcus ne ducito cæcos.

Moribus esto gravis, rector fore discis suavis.

Astu serpentis, volucris tege simpla gementis.

## SANCTI ANNONIS

COLONIENSIS ARCHIEPISCOPI

### DIPLOMATA DUO.

I.

*De castello Saleveldoini ecclesiæ S. Petri Coloniensis a Richisa regina concessio, et de villis quas eidem reginæ ipse Anno in precariam dedit.*

(Anno 1057.)

[MARTENE, *ampliss. Collect.* t. III, col. 445, ex ms. Brunwillariensis monasterii.]

In nomine sanctæ et individuae Trinitatis. Anno secundus, divina præstante misericordia Coloniensis Ecclesiæ archiepiscopus.

Consideramus ergo quia fecit mihi Dominus magna qui potens est, et anxius factus sum pro eo quod vix invenirem quid retribuere Domino pro omnibus quæ retribuit mihi. His curis æstuanti mihi divina pietas viam aperuit, quo pergens, eo quo desiderabam attingere posse speraverim, scilicet ut amplificando Ecclesiam dono Dei mihi commissam, his qui me præcesserunt viris, toto pene orbe terrarum tum sanctitate, tum patrimonio, tum generis claritate conspicuis, et ut pace illorum dicam, me studiosius operantem, parem illis factum esse dicere non formidem. Inde occasione data dominam Richezam reginam super quibusdam prædiis Salevelt-kobins, quatenus de his precariam consentiens eo Sancto Petro Coloniae traderet, convenimus. Quod cum in aditu primo parum ad votum responderet, voluntas Dei fuit ut non longo post tempore, quod quærebamus prosperum ac felicem haberet exitum.

Unde notum esse volumus cunctis tam præsentibus quam futuris Domini Dei et sancti Petri fidelibus, qualiter Starckhare quidam vir ingenuus et comes, miles ipsius reginæ, præcepto atque petitione dominæ suæ Saleveldoin castellum cum universis ad hoc pertinentibus, terris ac silvis, forestis atque piscationibus, pratis, pascuis, familiis, et quidquid ipsa in Orla proprietatis habere visa est, exceptis servantibus, Sancto Petro Coloniaensi ad usum archiepiscopi Christiani advocati tradidit jure perpetuo possidendum, eo videlicet tenore ut ipsius prædii usus fructum domina regina usque in finem vitæ suæ teneat, ea quoque ratione ac firmissimo interdicto, ne unquam aliquis archiepiscoporum per concanbium, vel cuiquam in beneficium dando Salavelt, vel ad hoc pertinentia ab dominico suo faciat aliena, nisi forte quantum nos cum ejusdem reginæ consilio pro anima nostra, nec non ipsius suorumque parentum pro monasteria Coloniae distribuendum ex ipso stauerimus. Sed et decimam vestimentorum sive cujusque generis pannorum, nec non et lodicum, mellis quoque et ceræ in usum monachorum in Brunwilre regina disposuit. Nos quoque pro devotione Christianissimæ reginæ non multa quidem a nobis quærenti, quantum tamen ipsa proposuerat, in precariam ejus concessimus, has videlicet villas nostri dominicus ei tradentes usque in finem vitæ suæ, cum omni utilitate possidendas, Sedekeback, Brezenheim, Vickolo, Mofsendorp, Muotereshheim, Blasheim, Znonoro. Insuper annis singulis centum marcas argenti de camera nostra, quæ omnia eo tempore facta sunt. Et si quis, vel rex, vel episcopus, sive ipse ego, vel aliquis successorum meorum, de his omnibus ei aliquid minuere, vel aliquo modo mutare, nisi ipsa petente, tentaverit, odium Dei et sancti Petri incurrat. Ipsaque sit potens Salavelt et omnia ei pertinentia recipere, eisque ut propriis uti.

Tradidit quoque domina regina, imo suprascriptus comes Starckhare servientes quos supra excepimus omnes utriusque generis ad hæc prædia pertinentia, præcepto atque petitione dominæ suæ, ad altare S. Petri, sub censu duorum denariorum annis singulis, quatenus ipsi et omnis posteritas eorum sub ea lege permaneant, quod omnes similem censum ad altare solvant; illud quoque firma ratione constituens, ut liberis vel sinordis venatoribus, sive cujuscunque generis hominibus ad hanc dominationem pertinentibus, quæ suis temporibus jura et optimas consuetudines habuisse probare potuerint.

Anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi 1057, indictione x, vii Kal. Julii, facta est hæc traditio in Salaveldoin, secundum legem et ritum gentis illius; cujus rei testes sunt hi astantes quidem et videntes traditionem: Otto comes, Otlogh, Wetegn, Romzezo, Herman, ejusdem filius Herman, et iterum Herman, Reguhart, Gerwart, Aldeger, et ite-

rum Aldeger, Gunthore, Rathere, Mazzo, Ruodolf, Herman, Adelart, Adelbert, Gerbort, Usito, Helinbolth, Ruozelin, Adeleich, Morlog, Vincho, et iterum Vincho, Hebo, Bubo, Gadelher, Starkhare, quando domina regina stans in domo S. Petri traditionem hanc recognovit: et Starkhare comes ita ut in Salevelt tradidit, sanctum Petrum ita vestivit. Testis est Coloniensis clerus et populus, tum hi quos subter notabimus, Berthold, Sicco, Ruotgher, Adolff, Christian, Ingram, Beringher, Adelger, Burghart, Thiemart, Herman, Arnolt, Godefrid, Berung, Sigebodo, Waltare, Nug, Goswin, Wecho, Cuvo, Wigman, Herman, Herwart, Bertholt.

II.

*Charta foundationis monasterii Sancti Alexandri in Graffshap diæcesis Coloniensis ab Annone archiepiscopo.*

(Anno 1072<sup>a</sup>)

[MARTENE ubi supra, col. 490, ex autographo.]

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis.

Notum sit omnibus Christi fidelibus tam futuris quam præsentibus, quod ego Anno, Dei gratia Coloniensis archiepiscopus, quemdam locum in Saxonia Grafcast vocatum, a quadam matrona nomine Chuniza et filio ejus Thiemone acquisivi. Post hæc cum licentia papæ Alexandri et imperatoris Heinrichi, anno autem Dominicæ Incarnationis 1072, indictione x, cum totius familiæ consilio in eodem loco regulares monachos (25) Sigeburgensis ordinis constitui, et omni pace et justitia qua cæteræ Colonienses abbatie utuntur, confirmando stabilivi, et omnibus archiepiscopis successoribus meis aliquid sæculare servitium ab abbate illo exigere sub anathematis vinculo constringens interdixi. Advocatum sibi abbas eligat, qui placitum his tantum in anno habeat, et non plus quam XII caballos afferat. In autumno et hieme sit ejus servitium duo maldra panis, duæ victimæ porcinae et unus porcellus, quatuor pulli, et unus anser, quatuor casei et viginti ova, una ama cervisiæ et medonis quantum fit de quadra unius urnæ mellis. Pabulum caballorum tria maldra avenæ. In æstate et vere tres victimæ, et unus agnus, et pabulum quatuor equorum, etc., ut supra. Si in sequenti die rursus vult placitum habere, in abbatis sit arbitrio, si prandium sibi velit exhibere. Ut autem hæc dispositio stabilis et inconversa in æternum perseveret, sub invocatione sanctæ et individuæ Trinitatis, et sub auctoritate S. Petri apostoli, et sub judicaria omnium sanctorum distinctione et meo pontificali banno, et sub interminatione perpetui anathematis confirmavi, et mei sigilli impressione signavi.

Hæc sunt nomina ecclesiarum et locorum quæ ad victum et vestitum monachorum Deo et sancto Alexandro juste et legitime acquisita contradidi. Worumbach, Attandarra, Luidolfescheide, Falebreht, Hertseido, Hesliphio, Hademare, Hostervelden, Felmedo, Buodevelden, Brunschapellum, Ruothino. Istæ sunt curtes: Nuzlare, Clintfelden, Hademare; item: Hademare, Amelinchusun, Pretinholo. Decem mansi quos dedit Heinrichus, Luidolfescheinde, Attandarra, et Smerlecco, Alerenen, Holzhusun, Ruodenveldum, Felmedo, Leno, Beigenchusun, Brunen-apella. Ad Dietrichnegovan mansus I, Berendorff Fatena, Surop, Lannichofon, Gledorf, Harhincdorf, Werdincdorf, Wedirichueldem. De decimatione ad Sufaceen libræ tres et dimidia, Badelecche octo libræ, de beneficio Luitbizonis decem solidi, de beneficio Arnoldi xxv solidi Gensingen, Allinchusun, Nescelstein. Ad Thictbach vinea una, ad Erpelle vinea una, ad Erbinchusun una domus, Hasichenbruchum, decimæ Warsten, Badelicke, Mulnhein, Anlagen, Bergheim, in Hare, Wlede, Usne, Hivenchusen, Thiedtvardinhusen, Hiddinchusen. Feliciter.

*Locus sigilli.*

(25) Sigeburgense, Sibourg, monasterium duabus horis a Bunna distans ab eodem Annone archiepi-

sco fundatum hactenus perstat, in quo idem Anno humari voluit